

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ
«ИЖОД» ЖАМОАТ ФОНДИ

Зулфия

СЕНИ
КУЙЛАЙМАН,
ҲАЁТ

Шеърлар

Тошкент
«Академнашр»
2015

УЎК: 821.512.133

КБК: 84(5Ў)6

З-91

З-91 Зулфия

Сени куйлайман, ҳаёт / Зулфия. – Тошкент:
«Akademnashr», 2015. – 56 б.

ISBN 978-9943-985-14-8

УЎК: 821.512.133

КБК: 84(5Ў)6

Президентимиз Ислом Каримов 2014 йил 31 октябрда Ўзбекистон халқ шоири Зулфия таваллудининг 100 йиллигини нишонлаш тўғрисидаги қарорга имзо чекди. Ибратли ҳаёт кечирган, кенг ижтимоий фаолият олиб борган шоира Зулфия бетакрор истеъдоди, Ватанга муҳаббати, олижаноб инсоний фазилатлари, халқимиз маънавиятини юксалтиришдаги хизматлари учун шундай эъзозга сазовор бўлди.

Шу муносабат билан нашр этилаётган ушбу китобча шоиранинг мухлислари бот-бот мурожаат қиладиган, юракка яқин бўлиб кетган шеърларидан ясалган кичик гулдастадир.

ISBN 978-9943-985-14-8

© Зулфия

«Сени куйлайман, ҳаёт»

© «Akademnashr», 2015

СЕНИ КУЙЛАЙМАН, ҲАЁТ

Яшаш азиз ҳисси дилда кезганда,
Умр кўпи кечиб, армон дилни эзганда,
Ҳатто ўзни хаста, заиф сезганда,
Оғир, бенаф ўйдан юрак безганда
Сени куйлайман, ҳаёт!

Ҳар саҳфанг ўқилгич янги бир китоб,
Ўтмишми, эртами туғилар ҳар боб –
Яшаш ва ёзишга қилганда хитоб,
Сукут хижолатин ютмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Ҳар фасл бир ажиб тароват тўкса,
Тўкин куз ҳосили шохларни букса,
Янги ризқ – ёмғир, қор тоғларга чўкса,
Баҳор гулин кўзга суртмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Сен ўзинг кун сари ўсган фарзандим,
Гоҳ чақноқ шодлигим, гоҳ аччиқ зардим.
Меҳнат зафарларим, бешифо дардим,
Дўстдан меҳр – мактуб кутмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Сенинг ўзинг ширин ва тансиқ тухфа,
Ҳар умр бахт шонин йўғирар пухта,

Йўғирмоқ минг тахлит ва минг бир турфа,
Бу мактабни қайта ўтмоқ азида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Куйлайман, куйламоқ кун сари мушкул,
Мен сенман, сен менинг борлигим буткул,
Елкамга юк ортиб қўлимдан тутгил,
Бу бахтни назмга тўкмоқ азида
Сени куйлайман, ҳаёт!

1970

СОЙ КЕЧАСИ

Тоғ ортидан кўтарилди ой,
Сўлим қирғоқ нур-ла ўпишди.
Кўзгу бўлди жимжит оққан сой,
Ойнинг акси сувларни қучди.

Сойми ёки шаббода олди
Менинг кўзимдаги уйқуни?
Ой ёримни ёдимга солди,
Дилда тошди севги тўлқини.

1943

ТУН

Тоғ ортига ўтиб кетди кун,
Секин чўкди тоза, салқин тун...

Мен дераза очганим чорбоғ
Сокин ухлар тун кўрпасида.
Майин қўшиқ ёйилар ҳар ён
Эсиб ўтган ел шарпасида.

Сув оқади аллалаб тунни,
Ҳамма ухлар, уйда мен уйғоқ.
Парча қоғоз, кичик бир қалам,
Бошим узра порлайди чироқ.

Тунда қанча хаёл, қанча куй,
Мен берилиб қулоқ соламан.
Сўз тополмай ифодасига,
Ранг ахтариб шошиб қоламан.

Соф ел эсар... Парвона учар
Чироқ атрофида ўргилиб,
Ўзин уриб парт бўлади-ю,
Столимга тушади келиб.

Мен ёзаман, юлдузлар ўтар,
Ҳар бириси сўйлар бир эртак.
Мана, Ҳулкар қаршимда чақнар
Ёрқин тонгдан келтириб дарак.

Тун ўтади, яна чорбоғдан
Кўтарилар саҳарга туман.
Мен-чи, аста чироқ сўндириб
Отаётган тонгни кутаман.

Кўзларимда аста эриб тун,
Ёйилмоқда ёрқин жувон кун...

1944

МУҲАББАТ ТОНГИ КУЛГАНДА

Оқшом эди, ойдин кўприкда
Барно қизу йигит турарди.
Ойни кутган оқшомги кўкда
Бешик-бешик булут юрарди.

Булутларнинг ёриб қучоғин
Ой кўрсатди олмос юзини.
Мағрур ташлаб ерга нигоҳин
Тинглаб қолди йигит сўзини.

«Хоҳи инон, хоҳи инонма,
Сенинг севгинг қилмоқда шайдо.
Бундай ёниш бегона жонда
Бир ўчмас ўт бўлибди пайдо!»

Ой сузади, ел эсар майин,
Икки қалбни ёқар бир оташ.
Ёниқ дилнинг бахтиёр найин
Ютмоқ бўлур сукут жафокаш.

Йигит севги тонгини кутар,
Қиз кўзидай қуюлади тун.
Лекин узун киприklar ўта –
Ярқирайди бахтга тўла кун.

«У бир ўтки, сени кўрмасам,
Изтиробга солар жисмимни.

Лол қоламан ахтариб топсам,
Унутамаман ҳатто исмимни.

Хоҳ инонгин, инонма хоҳи,
Хаёлимда кезасан ёлғиз.
Мени севгин!»

Йигит нигоҳи
Севги тилар – сукут қилар қиз.

Ошпоқ паға булут устида
Ҳайрон сузар кекса ойсулув.
Юлдузларни қучиб кўксида
Анҳор тўлиб жўшиб оқар сув.

Шу чоққача ишқин қиз фақат
Дилдан сўраб айтганди дилга.
Илк мусаффо, катта муҳаббат
Қиз дилидан келмасди тилга.

Ҳозир юрак бир нигоҳ бўлиб
Боққан эди йигит кўзига.
Оқшом оғушига нур тўлиб,
Тонг кулгандай бўлди юзига.

Ерда қўшиқ, кўприкда шуъла,
Бахт-ла тепди икки ёш юрак...
Ой сўзлади юлдузни тўплаб
Севги тонги ҳақида эртак.

1936

КЎРГАНМИДИНГ КЎЗЛАРИМДА ЁШ

Соғинганда излаб бир нишон
Қабринг томон олар эдим йўл.
Келтирардинг менга бир замон,
Энди ҳар чоғ мен элтаман гул.

Келдим. Узоқ қолдим мен сокин
Сенинг азиз бошингда ёлғиз.
Осмон тиниқ эди ва локин
Парча булут етиб келиб тез,

Кўкда менинг бошимда туриб
Гўё юрагимдай қалқди у.
Кўзимдаги ёшимни кўриб
У ҳам тўкди ёшини дув-дув.

Биз йиғладик тепангда шу кун,
Келдингми деб кўтармадинг бош.
Айт-чи, сен-ла бахтиёр онлар
Кўрганмидинг кўзимда бир ёш?

1945

СЕН ҚАЙДАСАН, ЮРАГИМ

Қалб бұлганда йироқда
Ирода экан ожиз.
Дўстлар ҳам кўп атрофда,
Аmmo мен якка-ёлғиз...

Бирдан қалбим кексариб,
Қон ҳам қочди юзимдан.
Сен – сирдошни ахтариб
Хаёл кетар изингдан.

Қайга кетдинг, юрагим?
Битди бардош ва тоқат.
Суҳбатингдир тилагим,
Дилда ҳасратим қат-қат.

Кўпдир айтажак сўзим,
Ўгитларингга зормен.
Йиғлайсан деб дўстларим
Таъна қилар. Нетай мен?

Совиш бермайди менга
Ёқиб кетганинг олов.
Нетай, етмайман сенга,
Ўртага ташланган ғов.

Ишққа маскан юрагим
Топиб бер деб қистайди.
Нима қилай, бераҳм,
Руҳим сени истайди.

1945

ЎРИК ГУЛЛАГАНДА

«Деразамнинг олдида бир туп
Ўрик опшоқ бўлиб гуллади...»
Гулни кўриб ишқпараст қалбим
Минг айтилган дарддан куйлади.

Сени қўмсаб оқшом чоғида
Ҳижрон қўшар экан ҳарорат.
Ўлгудайин муштоқ бўлибман
Висолингга, йўқ, чоғи, тоқат.

Сени қўмсаб оқшом чоғида
Кириб келдим шу таниш уйга.
Биз бир чоқлар яшаган уйда
Тунаб қолдим хаёл-ла бирга.

Бунча иссиқ, бунча ҳам шинам
Ёшлик кечган торгина шу жой.
Бунда яшар ажиб онлардан,
Ишқ-ла ўтган тунлардан чирой.

Ҳар бурчаги элитар ҳушим,
Нақадарлик ошно, яқин.
Худди тунда камолга етган
Қўшиғингда чақнаган чақин.

Бунда ҳаёт – илҳом онлари
Қаламингдан тўкилган гавҳар.

Гул бўйини олганда шамол
Рашкка тўлиб тўнган у кўзлар.

Сен тугатгач, чанқоқлик билан
Ўқиб мафтун бўлганим ҳаёт.
«Қалай деган» бўлиб термилган
Кўзларингнинг оташи ҳаёт.

Ҳали ҳаёт, такрор ўқиркан
Завққа тўлиб яйраган кўксим,
Юзингдаги улуғвор, майин,
Бир жаҳонга арзир табассум.

Бари ҳаёт, муҳаббат каби
Ҳамма ерда кўринар изинг,
Паррандалар нағма куйида
Жаранглайди товушинг, сўзинг.

Мени ўраб олди ҳаяжон,
Яна орти севгининг кучи.
Шарқ қизариб, чиқмоқда қуёш,
Олтинланди теракнинг учи.

Сен куйлаган ўрик шу кеча
Бурканди оқ-оппоқ чечакка.
Мен қадрдон хотира билан
Жўнаб кетдим уйимга якка.

1947

СОҒИНГАНДА

Қанча бўлди кўрмаганимга,
Эй қалбимнинг дилбари, шоир?
Қанча бўлди, бирга ўлтириб
Сўзлашмадик дилларга доир.

Дил-чи, дилим – унутиб бўлмас
Ишқ қўшиғи ёзилган китоб.
Хаёл хиёл чертиб ўтдими,
Топиб бер деб қилади хитоб.

Иккимизга маълум бир қудрат
Йиллар ўта сенга тортади.
Унутайин дейман-у, фақат
Дилда унинг ўти ортади.

Ҳам табиат, ҳам дўст, ҳам рақиб,
Барчасини қолдириб доғда
Кўришсаг-у, яна тирилса
Ўша ўлган бўса дудоғда.

Юрагимнинг шоҳи деб сени,
Майли, бу гал ўзим тиз чўксам.
Ҳузурингда бахтдан тебраниб
Ишқ ва соғинч ёшини тўксам.

1950

БАҲОР КЕЛДИ СЕНИ СЎРОҚЛАБ

Салқин саҳарларда, бодом гулида,
Бинафша лабида, ерларда баҳор.
Қушларнинг парвози, елларнинг нози,
Бахмал водийларда, қирларда баҳор...

Қанча севар эдинг, бағрим, баҳорни,
Ўрик гулларининг эдинг мафтун.
Ҳар уйғонган куртак ҳаёт берган каби,
Кўзларингга суртиб ўпардинг уни.

Мана, қимматлигим, яна баҳор келиб
Сени излаб юрди, кезди сарсари.
Қишнинг ёқасидан тутиб сўради сени,
Ул ҳам ёш тўкди-ю, чекилди нари.

Сени излар экан, бўлиб шаббода
Сен юрган боғларни қидириб чиқди.
Ёйиб кўрсатай деб ҳусн-кўркини,
Яшил қирғоқларни қидириб чиқди.

Топмай, сабри тугаб бўрон бўлди-ю,
Жарликларга олиб кетди бошини.
Фарҳод тоғларидан дарагинг излаб,
Сойларга қулатди тоғнинг тошини.

Қирларга илк чиққан қўйчивонлардан
Қайда шоир дея айлади сўроқ.
Барида сукунат, маъюслик кўриб
Ҳориб-чарчаб келди, тоқатлари тоқ...

Сўнгра жило бўлиб кирди ётоғимга,
Хулкар ва Омоннинг ўпди юзидан.
Сингиб ёш куйдирган заъфар ёноғимга
Секин хабар берди менга ўзидан.

Лекин ётоғимда сени тополмай
Бир нуқтада қолди узоқ тикилиб.
Яна ел бўлди-ю, кезиб сарсари
Мендан сўрай кетди қалбимни тилиб:

«Қани мен келганда кулиб қаршилаб,
Қўшиғи мавжланиб бир дарё оққан,
Бахтим борми дея яккаш сўроқлаб
Мени шеърга ўраб суқланиб боққан?

Ўрик гулларига тўнмайди нега,
Елда қилпиратиб жингала сочин?
Нега мен келтирган шўх нашидага
Пешвоз чиқмайди у ёзиб қулочин?

Қандай ишққа тўлиб боқарди тонгга,
Камол топтирарди кенг хаёлимни.
Унинг рангдор, жозиб қўшиғида
Мудом кўрар эдим ўз жамолимни.

Қани ўша куйчи, хаёлчан йигит,
Нечун кўзингда ёш, туриб қолдинг лол?
Нечун қора либос, сочларингда оқ,
Нечун бу кўкламда сен паришонхол?»

Қандай жавоб айтай, лолдир тилларим,
Баридан тутдим-у, келдим қошингга.
У ҳам ғаминг билан кезди афтода
Боқиб туrolмайин қабринг тошига.

Аламда тутоқиб дарахтга кўчди,
Куртакни уйғотиб сўйлади ғамнок.
Сенинг ёдинг билан елиб беқарор
Гуллар ғунчасини этдилар чок-чок.

Гулу райҳонларнинг таралди атри,
Самони қоплади майин бир қўшиқ.
Бу қўшиқ нақадар ошино, яқин,
Нақадар ҳаётбахш, оташга тўлиқ.

Баҳорга бурканган сен севган элда
Овозинг янгради жўшқин, забардаст.
Ўлмаган экансан, жоним, сен ҳаёт,
Мен ҳам ҳали сенсиз олмадим нафас.

Ҳижронинг қалбимда, созинг қўлимда,
Ҳаётни куйлайман, чекинар алам.
Тунлар тушимдасан, кундуз ёдимда,
Мен ҳаёт эканман, ҳаётсан сен ҳам!

1945

СЕНСИЗ

Мана, бир умрни яшадим сенсиз
Қайтмас шодликларнинг қайтишин кутиб.
Тобутинг бошида чўкканимда тиз
Фарзандлар кўтарди қўлимдан тутиб.

Шундан бери тикман. Ҳар нега қалқон,
Бахтга, баҳорга ҳам, қишга, қайғуга,
Биров азасида йиғлайман қон-қон,
Тўйида яйрайман ўхшаб оҳуга.

Лекин қолганимда қалбим-ла танҳо,
Туйғулар зорига солганда қулоқ,
Ўзни заиф, чанқоқ сезганда гоҳо
Аламдан бераман жавобсиз сўроқ:

Тирик экан нега ташлаб кетмадинг?

Мендан нафисроқнинг ҳуснига ошиқ,
Мендан ёниқроғи тортмади сани,
Эди нигоҳингга бор жаннат очиқ,
Сени мажнун этиб бир ер гўзали,

Нега мени ташлаб кетавермадинг?

Тирик айрилишнинг доғи оғирмиш,
Хўрлик кемирармиш умрни чайнаб!

Бу мудҳиш эговга берардим туриш,
Кетсанг ҳам менга жон туйғунгдан айнаб.

Билардим, қайдадир оласан нафас,
Мураккаб бу дунё сен-чун ҳам тирик.
Сенга ёт ношудлик, тунд руҳлик, қафас,
Бугунги қадаминг кечадан йирик,

Нега, нега мени ташлаб кетмадинг?

Биламан, рашк мени этарди ҳалок,
Афзал кўрганингни қарғаб ўтардим,
Изингдан юрмасдим соядай ғамнок,
Лекин ишқ ҳаққи-ла мағрур кутардим.

Ҳаётда мен учун қолардинг тирик,
Қаламинг муждасин кутардим муштоқ...
Маъюс тақдирингга яшаб мен шерик,
Мушкул бўлаётир шодлик яратмоқ.

Нега тирик экан ташлаб кетмадинг,
Ташлаб кетмадинг-са, бошлаб кетмадинг?!

1970

ЎРИКЛАР ГУЛЛАР...

Шоир севган ўлка кўксида
Хушбўй баҳор кезиб юради.
Не боғ! Ҳатто қоя устида
Ўрик оппоқ бўлиб гуллади.

Жуда ҳам кўп гуллади ўрик,
Зеро, чўллар боғ бўлиб кетган.
Ҳамма ерда очилган қўриқ,
Юртин халқи гулистон этган.

Дўсту ёрлар жамулжам бу кун,
Азиз номинг меҳр нурида.
Минг бор узр, бугун сен учун
Мен ўлтирдим тўйинг тўрида.

Бугун сенга тўлмиш етмиш ёш,
Ярми биздан қайларда кечди?
Ўттиз беш бор гул очиб қийғос,
Ўттиз беш бор ўриклар пишди.

Орамизда сени мўйсафид
Кўрганларнинг билмам номини.
Куйлаб ишқни, тонгни муттасил
Менга қўйдинг умр шомини.

Мен шомлардан саҳарлар ясаб
Ўттиз ёшли бўлиб юраман.

Ҳар баҳорга чиққанда қўмсаб
Қайноқ қўлларингдан тутаман

Ва юраман ёнингда ўктам,
Эл омонлик этар сени шод.
Сени кўрган ва кўрмаган ҳам
Бу муборак номинг қилар ёд

Ва биласан, кексармас умринг
Дондай ёйиқ йиллар қатига.
Куйлай бериб ёшлик қўшигин
Мангу қолдинг ёшлик фаслида.

Не-не гўзал ёшликлар келар
Умри боқий ҳаёт йўлида.
Ўшанда ҳам ўриклар гуллар,
Сен бўласан диллар тўрида.

1980

САЛОМ, ТАНСИҚ БАҲОР

I

Яна кўк тубида сайрайди қушлар,
Яна ерда кўҳна ям-яшил кўрпа.
Яна тандан кетди мудрашу тушлар,
Яна ёшдек дилда ўйлар минг турфа.

Гар ибора қадим, қофия сийқа,
Аждод ўлмаслигин ҳақиқати бу.
Баҳор дединг: бирдан олам антиқа
Ва сенда энг ёлқин, тирик бир туйғу.

Ёшингни, дардингни, изтиробингни
Бир силкиниш билан отасан йироқ.
Хаёлинг етмаган, умид тутмаган
Энг йироқ уфқлар келар яқинроқ

Ва сен яна қалби оташга тўлиқ,
Тоғни талқон қилгич қудрат танингда —
Меҳнатга тушасан, ҳосил ҳам бўлиқ,
Бу йил етилажак шонда ақалли
Заррача маҳсулинг бўлиши аниқ.

II

Эй баҳор, тўймагич жоним бор,
Сен билан туғилди у эгиз.
Борлиғинг қучмоққа ҳолим бор,
Ишлайлик йил бўйи иккимиз.

Яралиш – туғилиш удуминг
Чарчаган қонимга эт пайванд.
Йил бўйи яшил сув, кўк нурун
Томирда югурсин юз минг чанд.

Йил бўйи ниҳолдай сарғаймай
Саратон зуғмига берай дош.
Қаҳратон қаҳридан мунғаймай
Қонимда кез, яшил, ёш Қуёш...

1979

БАҲОР КЕЧАСИ

Кеча жимжит, кўп гўзал кеча,
Қарайсану суқинг киради.
Ёнади гул, жилмаяр гунча,
Еллар фир-фир эсиб туради.

Баҳор кечи тиниқ ва опшоқ,
Борлиқ тўлган гуллар ҳидига.
Ҳислар уйғоқ, табиат уйғоқ
Уйғун бўлиб киши дилига.

Ажаб, гўё тиниқ тўлин ой
Ҳоким сезар осмонда ўзин.
Бахтли билар шу дам, ҳойнаҳой,
Сайр этган-чун бутун ер юзин.

Тун мусаффо, кеча беозор,
Биздайин соф нафас олади.
Унда йўқдир ўтмишдаги зор,
Янги куйга қулоқ солади.

Ойда кулиш, электрда нур,
Юрагимда севги тўлқини.
Дайди шамол елади ҳур-ҳур,
Олиб кетар кўздан уйқуни.

Ерга баҳор чаман тўшаган,
Олма ҳали гулин тўкмаган.

Кўк бахмалга гуллар бурканган,
Лаб очмаган, булбул ўпмаган.

Кўзим тушди олма гулига,
Дедим тақсам энг гўзал бирин –
Сўйлаб берса... менинг чаккамда
Дилбарлигин, гўзаллик сиριν.

Шундай гўзал баҳорнинг гули,
Ундан гўзал биз ўсган ҳаёт.
Гул тутади ҳур инсон қўли,
Гулга тўлган бутун коинот.

Шу манзара, шу ажиб чаман
Қучоғида севинчга ботдим.
Оқшом завқин қониб ичиб мен,
Тоғ ортига ойни узатдим.

1935

СОҒИНИБ

Шу кунларда баҳорга зорман,
Навжувонлик ўти танда йўқ.
Куз сингари заъфар рухсорман,
Мевалар ҳам шохлардан узук.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Танхасталик эзади руҳим.
Танҳо эмас, қаторда борман,
Яна нени излайди суқим?

Шу кунларда баҳорга зорман,
Шаффоф, ёрқин куй тилар кўнгул.
Яхшиямки, қаламга ёрман,
Сўзлаб турар бор дилимни ул.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Ўз баҳорим каби бемисол,
Баҳор қайтмас, ёнувчи қорман
Ё нўноқ қўл бутаган ниҳол.

Шу кунларда баҳорга зорман...

1968

ЯНА БУГУН БАҶОРГА ЗОРМАН

Яна бугун баҳорга зорман,
Ўз баҳорим каби шошқалоқ.
Яна бугун баҳорга зорман,
Кутавериб дил бўлди қадоқ.

Кел, тупроқни муз қобиғига
Олган қишни бир гўрга ҳайда!
Кутмоқ етди интиҳосига,
Куй ниш урар қалб номли найда.

Куйми, ғамми, оромми, азоб,
Не бўлса ҳам тўлғоғи оғир.
Қалбдан,
Тандан юлиб бобма-боб,
Ким бўлса ҳам туғади охир.

Баҳор – қўшиқ, таваллуд фасли,
Бунда сенга чунон ҳам зор бор.
Энг беозор туйғулар насли –
Шеърларимга бир доя даркор.

Кел, дилдироқ қалбимни тўшаб
Бўғин-бўғинимга олайн.

Фақат ўтинч:
Нур,
Шодлик қўшиб
Йўргаклаб ол, мунг бўлса найим.

1972

ГУЛЗОР

Тонг қаршилаб ҳовлига чиқдим,
Умримдаги куз бўлди ғойиб...
Борлиғимда бир кўчки сездим,
Кета қолди ланжлик ҳам тойиб.

Сийрак сочиқ гуллар нақ барқут,
Баҳордаги гул водий гўё.
Қизиллари мисли тунги ўт,
Кун тутилган чоғдаги зиё

Симон тарам-тарам пуштиси,
Бор тароват билан очилмиш.
Гўдак нафасидай ёқимли иси
Юзим, кўзим, дилга сочилмиш.

Ёқтирмасдим мен гул узишни,
Хийла худбин тортибди таъбим,
Чоғи, ҳислар қилди бу ишни:
Гул қўлимда, баргида лабим...

Бу ғашликми, яшашга ўчлик,
Вақт туйғуси бир онда унут.
Ёмғирли кун бўлди гул ислик,
Булбул бўлиб сайради сукут...

Сўлим гулзор, сўлгандай умрим,
Яшнаганча, яшнатганча қол.
Балки, гулга ёш тўкиб юм-юм
Ўзни яшноқ сезмоқ ҳам иқбол?!

1977

* * *

Мен денгизнинг лабида турдим,
Денгиз бўлиб чайқалди юрак.
Мен денгизнинг лабида турдим,
Унут ўзим, унут теварак.

Қуёш сочиб қизил чечагин,
Ёниб ётар тўлқинлар лов-лов...
Лекин йиғганини шафақ этагин,
Назаримда, кўрмади биров...

Ҳалигина ипакдай ҳим-ҳим
Алвон тўлқин эшилган эди...
Ҳижрон азми гулгун кўйлагим
Худди шундай эшилган эди...

Олов тўлқин туннинг ичида
Қолиб маъюс чайқалар денгиз...
Мусибатнинг занг илгичида
Гулгун кўйлак осиглиқ ҳануз...

1985

ШАЛОЛА

Меҳнат берган олтин шодликдай
Отилиб тошади шалола.
Шовқини илҳомдан ёрлиқдай
Юракда кўтарар тарона.
Қайнайди ўзлигин йўқотиб,
Тўзитар осмонга кумуш чанг.
Қирғоққа тўлқиндан тош отиб
Гўё у эрк учун қилар жанг.
Борлиқни тутади гулдурос,
Ҳаммани чулғайди эзгулик.
Қишдан муз олгандай ўч, қасос,
Ҳаётбахш куч бўлиб кезгудек.
Бу кучга танг қолиб офтоб
Ташлайди камалак ёйини.
Қулайди шалола сершитоб
Ахтариб каналу сойини.
Югурар яшиндай, чақмоқдай,
Ахтарар жилга, сой наҳрни.
Бахтиёр ёйилар қаймоқдай
Топганда ташналаб бағирни.
Нақ шундай:
Умрни этиб боғ
Оқасан, куй-наҳрим, кўкракдан,
Фарзандим, шеъргинам, бор тезроқ,
Макон қур энг тоза юракда...

1968

ЮЛДУЗ

Уйда буйилдиму чиқдим эшикка,
Ер устига чўккан оқшомги туман.
Гўё кўзларимга боққандай тикка
Яшнарди бир юлдуз худди сенсимон.

Худди сендай узоқ ва сендай ёрқин,
Авжи чақнаганда сўнади у ҳам.
Бир юпанч: севгимнинг осмонидан
Ўчмасдан ёнасан, эй гўзал ҳамдам!

1944

РАШК

Ўлтирибман дарё бўйида,
Юрагимда рашк билан ҳавас.
Дарё оқиб борар... қўйнида
Қуёш нури, баҳорги нафас.

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Чунки мен ҳам халқ денгизида
Баҳор нафасини сезаман.
Дарё оқиб ётар изида,
Мен истасам жаҳон кезаман.

Лим-лим сувдан узолмайман кўз,
Тўлқинларда тирик ҳаяжон.
Қуёш миллион ва миллион юлдуз
Бўлиб унга сочилган маржон...

Тепасида учар гала қуш
Арғимчоғин дарёга солиб.
Тоғ еллари уриб ўтар тўш
Салқинидан шаҳарга олиб.

Йўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Ишқ ва ҳижрон оловларидан
Омон чиққан қайноқ дилим бор.

Мен қуёшли эл фарзандиман,
Бахтлиманки, ёниқ нафас ёр.

Йўқ, рашкимни қўзгатган бумас!

Нигоҳ кетар тўлқинлар билан
Соҳилларга суқ билан қараб.
Қўлда кетмон, бир чол дарёдан
Боғига сув очади яйраб.

Кумуш сочдай ёйилар сув ҳам,
Қуйилади тупроқ қўйнига.
Менинг қалбим рашк бўлиб шу дам
Осилади сувнинг бўйнига.

Ҳовуч-ҳовуч ичади қизча,
Сероб бўлиб кетар ташна лаб.
Шеърим ўқиб бир ҳовуч сувча
Баҳра олармикан бирон қалб?

Шу рашк мени қийнар бу нафас!..

1958

СУЛУВ ТОНГ

Эрта баҳор эди, бутун табиат
Яшил бахмал билан ёпилган эди.
Ёмғир сувлари-ла етилган ерлар
Кучли қўллар билан чопилган эди.

Тоғлар этагида, қирлар кўксида
Секин чайқаларди лола денгизи.
Экин ерларида эди намоён
Баҳорги меҳнатнинг ҳосилдор изи.

Куйчи ариқларнинг бўйида жийда
Майин таратганда атир бўйини,
Кумушдай баргларда бошланганида
Тонгги шабнамларнинг жилва ўйини

Мен лола тергали чиқдим далага,
Кетдим майсалардан олмай кўзимни.
Қалбим осойишта, кўнглим беғубор,
Офтоб нурлари силар юзимни.

Енгил борар эдим марзалар бўйлаб,
Қушлар учар эди кўм-кўк ҳавода.
Сувлар ўз куйига борлигим ўраб,
Эркин оқар эдик ширин навода.

Қайдан пайдо бўлди, билмайман ҳали,
Қаршимда бир барно йигитни кўрдим.

Шу он кўкрагимда бир нарса ёниб
Унинг оташида мен беҳол турдим.

Бутун авзойимда ўша ўт юрди,
Кўзим унга тўнди, тилим бўлди лол.
Ҳамон сочар эди бўйини жийда,
Сувлар оқар эди ариқда зилол.

Аста бурилдиму булоқ лабига
Шаффоф сувларига ювдим юзимни.
Унинг замзамали ойинасида
Гўзал ва бахтиёр кўрдим ўзимни.

Ҳовуч-ҳовуч олиб муздек сув ичдим,
Лекин ҳароратни этди зиёда.
Юрагим ўртанди беҳад, беомон,
Гўё фарқ бўлгандим ўтли дарёда.

Ўша ўтли дарё зўр тўлқинида
Тотли бир лаззатда пар каби оқдим.
Юрак куйга кирди ишқ ёлқинида,
Шу ишқ китобига илк марта боқдим.

Шундан бери ўтди қанча баҳорлар,
Қанча мрамор тонгининг чиқди қуёши.
Беҳад сулув эди, кўп сулув эди
Менинг юрагимнинг ишқ тонгин боши.

Ҳар баҳор фаслининг шундай тонгини
Юлдузлар кетмасдан кутаман боғда.

Гўзал хотиротга тўлади қалбим
Еллар сулув тонгни эслатган чоғда.

Гўё келтиради сабо, қуёш, гул
Ёшлик баҳоридан чексиз нашида,
Севги парисидай эркалар мени
Атирдай бўйини сочганда жийда.

1944

ЎҒЛИМ, СИРА БЎЛМАЙДИ УРУШ

Тўлишарми ўлкада баҳор?
Қуёш кезар осмон кўксида.
Қалдирғочлар қанотми қоқар?
Ундан соя лаби устида.

Мана, ўғлим лаби устида
Қалдирғочнинг майин қаноти.
Ўспириним тоза кўксида
Қунда ошар янги ҳис тотти.

Бўйи ошиб кетди бўйимдан,
Боса олар кўксига бошим.
Севгим қуриб берган уйимда
Ўсди менинг катта йўлдошим.

Юрак тўла шодлик, меҳр, бахт,
Унинг кўзларига боқаман.
Нигоҳидай тиниқ ва ёрқин
Орзу тўлқинида оқаман.

Орзулари қалбимга зийнат,
Ҳаётидир кўзим қораси.
Ўкинаман баъзида фақат,
Ёнида йўқ унинг отаси.

Уруш, номинг ўчсин жаҳонда,
Ҳамон битмас сен солган алам.

Сен туфайли кўп хонадонда
Ота номли буюк шодлик кам.

Юлдинг ота демак бахтини
Жуда мурғак гўдакларимдан.
Яхши ҳам, бор шундай Ватани,
Далда бўлди юракларимга.

Ота бўлиб солдим мен йўлга,
Она бўлиб меҳримга олдим.
Мана, юртга ўғил ўстирган
Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Қанча ишонч, умид бахш этар
Ҳам Ватанга, ҳам менга бу дил.
Қоя каби ёнимдан чиқиб:
«Суян, – дейди, – кифтимга дадил».

Мен онаман, менинг юрагим
Фарзандларим қувончига кон.
Дил орзиқар баъзан тилагим
Ваҳималар ўраган замон.

Йўқ, урушнинг номи ҳам ўчсин,
Менинг ўғлим керак ҳаётга.
Истамайман, унинг дудлари
Қўнсин лаби узра қанотга.

Бас, бас, эзгу оналар қалби
Яшай олсин бежавф, бахт билан.

Меҳнатимиз, ғазаб, севгимиз
Тинчлик дейди бутун халқ билан.

Кўкрак сути ва меҳнат билан
Биз жаҳонга берганмиз турмуш.
Она қалби оёққа турса,
Ўғлим, сира бўлмайди уруш!

1954

МЕНИНГ ТОНГИМ

Она тупроқ оромда ётар
Олиб тунги ризқи – қудратни.
Менинг тонгим қалбимда отар
Ўйдан, кўздан ҳайдаб зулматни.

Тундан тонгни узиб оламан,
Катта бўлсин деб ишли куним.
Қоғоз узра саҳар ёяман,
Бағишлайман умрига қўним:

Ой қолдирган момиқ изларни
Кўчираман шеърнинг сатрига.
Иситмовчи шўх юлдузларни
Пайвандлайман ернинг тафтига.

Оловчеҳра қизлар қатида
Бахт тўқишга бераман фармон.
Токи яшаб инсон вақтида
Қуёшга тик боқсин бизсимон.

Менинг тонгим бошланар тундан,
Кузатаман ғунча кулишин,
Тоғ ортида бошланар кундан
Япроқларда шабнам сўнишин.

Сийнадай оқ тонг уйғониши
Ҳуснига йўқ кундузда қиёс.

Саҳар бедор қушнинг хониши
Ажиб шодлик, ёниқ аҳгирос.

Қай уйдадир йиғлади гўдак,
Бер, онаси, хушбўй кўкракни!
Унга темир қанотлар керак
Тарк этмак-чун бу тор йўргакни!

Узоқ-яқин деразаларда
Бирин-кетин ёнади чироқ.
Шошқин қадам, куй, пардаларда
Янги тонгга киради тупроқ.

Тундан қолган тонгим
Гоҳ бир шеър,
Гоҳ ўқилган бир китоб бўлур,
Гоҳ умрнинг ўтган беҳосил
Саҳфасига бўм-бўш боб бўлур...

1970

ЎҒИРЛАМАНГ ҚАЛАМИМ БИР КУН

«Ўғирлайман қаламинг бир кун!»
Ҳазилингиз кўчирди жоним.
Нақ яроқсиз қолардай бугун
Сирқиради толе, имоним.

Ўғирламанг қаламим бир кун,
Мени этманг соқов ва чўлоқ.
Тақинчоғим, анжомим тўкин,
Бари қўлга, кўзга яқинроқ

Ётар, олманг қаламим бир кун!

Мен Ҳофиздай улашмайман юрт!
Истеъдодим, қалбим сизларга.
Яхши номим, бахт-севинчим бут,
Барчасини берай қизларга.

Юрагимдан узайин парча
Ва келтириб шам деб тутайин.
Хоҳиш, коҳиш, измингиз барча,
Барчасини кўзга суртайин –

Ўғирламанг қаламим бир кун!

Гар пахтадан тўлмаса режа,
Сочларимни берайин қўшиб.

Сизга ором бермаса кеча,
Олинг мендан! Мен бедор жўшиб

Бахтингизни олай қаламга,
Очиб берай сизга қалбингиз.
Шуҳратини ёйй оламга
Меҳнатингиз, севги, кашфингиз.

Ўғирламанг қаламим бир кун!

Қалам-ла мен тўқийман қўшиқ,
У – инсонга, элга хизматим.
Бурчин бекам адо этган йўқ,
Қарзим узар икки фарзандим.

Фарзанд меҳри ва қаламимни,
Худо ҳаққи, қўйинг ўзимга.
Усиз қолсам, ўлди деб мани
Секин парда тортинг юзимга...

Ўғирламанг қаламим бир кун!..

1968

ДАРАХТ

Бир дарахт турарди йўл чеккасида,
Шамол урар эди уни муттасил.
Аввал кўк, сўнг заъфар-хазон тусида
Кўркини йўқотди... ҳамон урар ел.

Қурғади, букчайди курашда танҳо,
Зилол қонларидан қолмади зарра.
Шамол, шамол саваб қўймади аммо,
Илдиз-ла йиқилди охир бир зарбдан.

Энди ел бўшлиқда кезар дарбадар
Танҳо қурбонининг қақшашин излаб...
Биламан, дарахтдай қуласам агар,
Менинг ҳаёт боғим қолмас ҳувиллаб.

1963

МЕН ЎТГАН УМРГА

Ҳаёт китобимни бехос варақлаб
Мен ўтган умрга ачинмай қўйдим.
Табассум ўрнида кулдим чарақлаб,
Суйиш керак бўлса, телбача суйдим.

Кийганим ипакми, читми ё кимхоб,
Юрак бойлигидан қилмабман парво.
Мени оғушлаган ҳаёт нақ офтоб,
Янги қўшиқ талаб унда ҳар сабоҳ.

Мен ўтган умрга ачинмай қўйдим,
Ҳеч кимда кўрмайин умримга ўхшаш:
Суйдим,
Эркаландим,
Айрилдим,
Куйдим,
Иззат нима – билдим,
Шу-да бир яшаш!..

1973

ЭМИШ...

Эмиш: шуҳрат ўраб кемтик қисматим
Кўзлардан узоқда сирқираб оқар.
Қалбда қўрғошиндай ётиб ҳасратим,
Кўзларим жаҳонга бахтиёр боқар.

Эмиш: ҳаёт менга аёл бахтидан
Тўлиқ косасини кўрмапти лойиқ.
Лекин қалбим тўккан шеър шуҳратидан
Бахтли аёл дермиш мени халойиқ...

Танда қўрғошин-ла юрганлар озми?

У жангчи танида, аёл дилида
Қарийб чорак аср зангламай ётар.
Бахтнинг минг жилосин берган элида
Ҳар бир жон жаҳонга толе ёр боқар.

Лиммо-лим қисматга бўлмаганлар ёр
Кемтиклик ҳасратин биларми дардин?
Қалбни безаб кетган ишқда зўр бахт бор,
Юрак унутарми олтин дамларин?

Аёл бахти! Мендай аёл бахтига
Тақдир маликани кўрганми лойиқ?
Халқ меҳрида, ёрман эл шуҳратига,
Бахтли аёл деса ҳақли халойиқ...

1965

ХАЙР ЭНДИ...

1

Хайр энди, видога чоғ етди муддат,
Наздимда, қолмади олдинда йўллар.
Қолгани яшиндек шошқин, тез суръат,
Муаллақ қотади узатиқ қўллар...

Орзулар бўлмасин офтобдай ёрқин,
Гулбаргдан чиралган каби узилур.
Яшаш қанча ширин бўлмасин, лекин
Юмилиш истамай кўзлар сузилур.

На севги, на нафрат, на қувонч, азоб...
Не дод, кекса ажал абад огоҳда.
Юкли тевасимон тонгда чорроҳда
Гангиб қолсам, Эгам, садқа эт нажот...

2

Хайр энди, табиат, тўрт дунё ҳусн,
Қуллуқ, узоқ йиллар яшадик иноқ.
Қишингда оқ кўркинг сеҳрлаб ҳиссим,
Саратонинг туйғум ёқди қайноқроқ...

Сенинг ўзинг танҳо мумтоз бир китоб,
Расо ва норасо дарсинг ўқидим.

Бу тун борлиғим-ла қучдиму боб-боб,
Оғриқдан таваллуд шеърлар тўқидим...

Бандаман, эй Тангрим, кашфи табиат,
Ахир бир кун сўнар кўзларимда нур.
Калимага заиф қолганда қудрат
Сенга сўнгги саждам – умрим тўкилур...

ХАЛҚИМГА АЙТАР СЎЗЛАРИМ

Ўзинг ташна этдинг, ўзинг сув тутдинг,
Қалбимдаги саҳром, дарёмсан, халқим!
Сени сева-сева мен бойиб кетдим,
Дунё ичра топган дунёмсан, халқим!

Юрак чақмоқ теккан осмон юзидай,
Лекин эътиқодим, иймоним бутун.
Ўрнимда қилганим озми-кўпимдан,
Меҳрим дарёсидан серобман бу кун.

Менга Навоийдан айтинг алла деб,
Лутфийдан онгимга зиё таратдинг.
Қийналган оламга бўлгин далда деб,
Асли, ўзинг мени шоир яратдинг...

Ёш шуур, курашчан туйғулар билан
Сенинг тақдирингга маҳкам туташдим.
Не-не ғанимлар-ла курашганинг он
Кўпнинг бири бўлиб малҳамга шопдим.

Сарғайган даштларга бердинг яшил қон,
Тупроқ тепаларда шаҳар кўтардинг:
Ҳар бир ғалабангни кўрган суюк он
Дилдаги ўз ғамим куйи чўкарди.

Йўл юрдим, соғиндим, тўкилди байтим
Хорижнинг шомлари, саҳарларида.
Эзгу истакларинг жаранглаб айтдим
Осиё, Африка минбарларида.

Пахта хирмонининг ўсди бўйлари,
Таниди, тан олди яқину йироқ.
Фурудан денгиздай тўлиб куйладим,
Толелар тиладим бундан ёрқинроқ.

Мактублар ёздинг сен, мактублар битдим,
Гоҳ кўзга нам қалқиб, гоҳида хушбахт.
Шеър билан, сўз билан қалбингга етдим,
Ўша қалб мен учун энг шарафли тахт.

Кўзим устидасан бу туғёнли дам,
Сен билан тақдирдош кундузли бўлдим.
Сени деб сийлади Умр, азиз Ватан,
Эъозли бўлдим мен, юлдузли бўлдим.

Ҳали бор олдимда ўтмаган бурчим,
Ўтайман, кўзимда тирик турса нур.
Умримдаги барча фасллар учун,
Ўзига бек халқим, сенга ташаккур.

1985

БУ ОҚШОМ

Бу оқшом пориллар дил нурунгизда,
Дийдор бахти насиб яна Сиз билан.
Турибман, азизлар, ҳузурунгизда
Ҳамон ўтлиғ кўнгил, ёруғ юз билан.

Ҳамон мулкимдаги сийму зарим – шеър.
Сочимда, чеҳрамда йиллардан нишон,
Саждагоҳим танҳо Ватан, Она Ер,
Орзуларим карвон, сарбоним – ишонч.

Ҳамон ота-онам, икки жаҳоним
Азиз ёди аро шикаста, бутман.
Ишқим – алангадир, қордир – ҳижроним,
Саксон йил ловуллаб сўнмаган ўтман.

Иккита кўзимга икки қорачиғ –
Мунисим Ҳулкарим, алпим Омоним.
Ширин набиралар ҳаётдан тортиғ,
Ҳар бири жонига пайванддир жоним.

Номлари, ёдлари пайғамбар монанд
Ҳазрат устозларим – теран илдизлар,
Мен – ундан жон олиб кўкарган дарахт,
Меваси – қалбимдан отилган сўзлар.

Ҳикматлар бағрида дур, марваридим –
Аждодларим менга ифтихор, ғурур.

Шу мавжлардан томган нуқра умидим –
Шоира қизларим бахш этган сурур.

Бу назм боғига киролмас хазон,
Бизни маҳв этолмас завол лашкари,
Мен кетсам, мунғаймас умрим ҳеч қачон,
Бу боғлар бир боғлар бўлади ҳали...

Ҳамон эътиқодим ҳақиқат, ҳақдир,
Сўзлайман, юзимни тутиб Каъбага.
Емира олмайди ўткинчи тақдир,
Осуда ўтади руҳим абадга.

Эъозлар, ардоғлар учун ташаккур,
Асли, Сиз – офтобим, мен зиёсиман.
Тонгларингиз кулсин дориломон, ҳур,
Бахтим шул – ўзбекнинг Зулфиясиман.

1995

МУНДАРИЖА

Сени куйлайман, ҳаёт.....	3
Сой кечаси	5
Тун	6
Муҳаббат тонги кулганда	8
Кўрганмидинг кўзларимда ёш	10
Сен қайдасан, юрагим.....	11
Ўрик гуллаганда.....	13
Соғинганда	15
Баҳор келди сени сўроқлаб.....	16
Сенсиз	19
Ўриklar гуллар.....	21
Салом, тансиқ баҳор	23
Баҳор кечаси	25
Соғиниб	27
Яна бугун баҳорга зорман	28
Гулзор.....	30
«Мен денгизнинг лабида турдим...»	31
Шалола	32
Юлдуз.....	33
Рашк	34
Сулув тонг	36
Ўғлим, сира бўлмайди уруш	39
Менинг тонгим.....	42
Ўғирламанг қаламим бир кун	44
Дарахт	46
Мен ўтган умрга	47
Эмиш.....	48
Хайр энди.....	49
Халқимга айтар сўзларим	51
Бу оқшом.....	53

Адабий-бадиий нашр

ЗУЛФИЯ

СЕНИ КУЙЛАЙМАН, ҲАЁТ

Муҳаррирлар: Абдулла ШАРОПОВ,
Дилрабо МИНГБОЕВА
Бадиий муҳаррир: Алимардон АҶИЛОВ
Техник муҳаррир: Дилшод НАЗАРОВ
Саҳифаловчи: Иномжон ЎСАРОВ
Мусаҳҳиҳлар: Отабек БОҶИЕВ,
Маҳфуза ИМОМОВА

Нашриёт лицензияси: АИ №134, 27.04.2009

Теришга берилди: 05.01.2015 й.

Босишга рухсат этилди: 30.01.2015 й.

Офсет қоғози. Қоғоз бичими: 60x84 $\frac{1}{32}$.

Scoolbook гарнитураси. Офсет босма.

Ҳисоб-нашриёт т.: 1,7. Шартли б.т.: 1,6.

Адади: 10000 нусха.

Буюртма № 26.

«АКАДЕМНАШР» нашриётида тайёрланди.
100156, Тошкент шаҳри Чилонзор тумани 20^А-мавзе 42-уй.

Тел.: (+99871) 217-16-77
e-mail: info@akademnashr.uz
web: www.akademnashr.uz

«КО'НИ NUR» МЧЖ босмахонасида чоп этилди.
100096, Тошкент шаҳри Бунёдкор шоҳкўчаси 44-уй.